

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 7

SEPTEMBER 1936

3. AASTAKÄIK

Ühiselt käed külge!

Möödub suvi käesoleval aastal oli ideaalne puhkuseks ja kosumiseks. Seda kasutati, arvatavasti, õige rohkesti. Puhkust vajavad ju kõik — nii tööandja kui töövõtja, aga eriti just töövõtja. Meile, trükitöölisele, võiks öelda, on suvepuhkus otse vältimatu, kuna meie töötingimused, kuigi füüsiliselt kerged, on seda enam tervist kurnavad — tinamürgitused, kopsuhaigused — need on professionaalhaigused, mille vastu ei ole keegi kaitsitud. Seda viimast silmas pidades, peame olema valvsad, et organiseeritult kättevõidetud suvepuhkus ikka püsima jääks. Ja mida kõvemini oleme organiseerunud, seda paremaid töötinimusi võime endile välja kaubelda.

*

Eesti trükitööliskond on viimasel ajal hakanud end uuesti ja intensiivselt organiseerima. See on annud ka väga häid tulemusi. Kuid nüüd pärast suvepuhkust ei tohi me juba kättevõidetud loorberitele puhkama jääda, vaid uue ja värske jõuga jälle organiseerimise juure asuma. Meie tiivustajaks olgu teised kultuurmaad, eriti aga vennasrahvas Soome. Kui meie kõigil muul alal väikerahvana võime edukalt võistelda suurriikidega (sport, laskmine, male jne.), mikspärast siis ka mitte ametiühingulises organiseerimises, mis on ometi nii väga eluline ja tähtis tegur tööliikumises üldse. Seepärast jatkakem pärast puhkust poolelijäänud tööd ja olgu meie hüüdsõnaks — organiseeruda 100%-liselt!

*

Ka ühingute tegevuses on viimasel ajal märgata tugevat tõusu tendentsi. Kuid teha tuleks ja peaski tegema veel palju enam — tuleks jätkata ja süvendada omavahelist kooskõmist, mille tulemuseks oleks laialisem kollegiaalne tutvus ja tihedam koostöö ja läbisaamine organiseeritud ametivendade vahel. Tuleks elustada ja süvendada aktiivset osavõttu ametiühingulisest tööst, sest uued inimesed toovad peaaegu alati uusi

ideid ja uut energiat ametiühingulisse ellu. Ei ole sugugi loomulik ega õige, et ühed ja samad inimesed aastast aastasse, võiks öelda „kivinenult“, juhivad ühingulist liikumist. Neile ei saa ette heita, et nad oma tööd ei tunne, või oleksid ebalojaalsed, vaid nad väsivad. Meil on aga küllalt inimesi, küllalt intelligentseid ja teovõimsaid inimesi, kes suudaksid paljugi am-üh. hüvanguks teha, kuid kõik nad on jäänud millegipärast passiivseiks. Ka siin nende vanade liikmete hulgas tuleks jõuda nii kaugele, et raputada endast loidus ja panna käed külge. Meie oleme aastate kestes kasvanud üksteisega niivõrd ühte, oleme ühiseid muresid ja rõõme üle elanud, seepärast oleks ka täitsa loomulik ja endastmõistetav, kui edaspidi tegutseksime ühiselt käed külge pannes.

*

Saabuv sügis toob inimesi jällegi rohkemal hulgal ametiühingu ruumidesse kokku. Toimugu see kooskõimine distsipliinikindlalt ja tagajärjerikkalt. Meie „ringid“ on tegutsenud siiani rahuldavate tagajärgedega, kuid sellel alal võib veel paljugi korda saata. Meie naisliikmed on seni olnud aga võrdlemisi loidud; siingi tuleks käed rüpest võtta ja aktiivsemale tegevusele asuda — võimalusi seks on.

Organiseeritult ja üksmeelel suudame palju. Seks jõudu ja head tahtmist!

NUMBRI SISUS:

Ühiselt käed külge! / Trükitöölise rahvusvahelised suurused / 13. rahvusvaheline trükitöölise kongress / Aegviidu lähem ja kaugem ümbrus / Mõnda Taani trükitöölisest / Tööliskoja valimised lähinevad / Vähe organisatsioonilisest tegevusest / Ametiühingud ei või palgavõitlust alustada / Lootusrikkalt tulevikku... / Meie organisatsioonidest / Pilte

Trükitoöliste rahvusvahelised suurused

Viibides trükitoöliste kongressil Luksemburgis, oli mul võimalus näha ka praeguseid juhtivamaid tegelasi trükitoöliste rahvusvahelises liikumises. Kahtlemata oleme kõik neid nimesid kuulnud, ilma et oleksime ettekujutust loonud nende isikutest. Seepärast ehk pakuks huvi peatada nende isikute juures käesoleva ajakirja veergudel, lootuses tuua nende kujud lähemale laiemale eesti trükitoöliskonnale.

HANS GRUNDBACHER

Meie rahvusvahelise keskuse sekretär on tuntud ka Eestis. Ta viibis meie suure streigi ajal 1928. aastal Eestis ja kolleegid mäletavad teda veel samast ajast. Grundbacher viibib veel alles oma lõõgihoos, olles tugeva ettekande võimega ja sundides pealtkuulajaid endaga arvestama. Tema juures ei ilmne alaline tahe kõneleda, vaid ta meeleldi laseb seda sündida teistel. Kui aga küsimust vaja kaitsata, siis on tema kõige parem selle töö tegija ja tema ülesastumised leidsid alati elavat aplausi.

JAQUES SCHLUMPF

Sekretariaadi ja ka kongressi esimees on vanema põlve inimesi. Halli habemega kuid tuliste silmadega presidendi väike kuju mõjus alati rahustavalt. Kõik tema kõned olid pipardatud naljaga ja kui ta sõna võttis, siis oli oodata, et see sünnib huumoriga ja lõbusalt. Ja kui tema ehk mõne küsimuse juures vast ei pidanud tarvilikku tõsidust, siis ei pannud seda keegi pahaks. Nii mõnedki teravad repliigid kustusid mõjuta Schlumpfi vahelesegamise tõttu.

G. A. ISAACS

Inglismaa trükitoöliste liidu sekretäri ilmestab tema kuiv ja asjalik esinemine. Kõik tema sõnavõttud sündisid inglise tagasihoidlikkusega ja kindlusega, kas meeldis see kuulajatele või mitte. On ju Inglismaa suurimaid liite rahvusvahelises ulatuses ja seega tuli teda ka arvestada. Erilisi muudatusi ta aga ei nõudnud, vaid ühtus mandri arvamisega ja see tagas ühtlast tööd. Harilikult on inglased asjade hindamisel ikka teisel seisukohal, kui seda on mandri tegelased.

WENZEL NEMECEK

Tschechoslovakkia trükitoöliste liidu esindaja paistis silma oma suure ja voolava temperamendiga. Kui ta asus kõnetooli, siis oli kindel, et nüüd saal kõmiseb. Oma kõnes ta

tarvitas ikka shestikuleerimist, hääle vibratsioone. Sageli muutus see sosinaks, et järgmisel momendil muutuda kõrgetooniliseks ja sundis ka külmema kuulaja endaga arvestama. Tema kõned olid kõik ehitatud loogilisele ja kindlale alusele ja iga üksik sõna või lause olid otsekui valatud.

Olgu siis niipalju tähtsamatest isikutest.

LUKSEMBURGLASED KONGRESSI KORRALDAJAINA

Rahvusvahelise Trükitoöliste Liidu aruande järele on Luksemburgis kõigest 247 liiget, seega Eestist hulga vähem. Siiski said nad toime selle suure ülesandega, nagu rahvusvahelise trükitoöliste kongressi korraldamine. Olgu märgitud, et selliste kongresside korraldamine ei võta üksnes aega ja inimesi, vaid selleks on vajalikud ka suuremad rahalised väljaminekud. Kõige sellega said luksemburglased hakkama.

Kongressi avamisel märkis sealse trükitoöliste liidu esindaja järgmist:

Kongressi kokkutuleku otsus Luksemburgis tuli meile ootamatuna, seda enam avaldab Luksemburgi trükitoöliskond headmeelt selle otsuse puhul.

Kahe suure keele- ja vanakultuuri maa vahel asub väike Luksemburg. Seepärast on teda alati valitud igatliiki rahvusvaheliste kokkutulekute korraldamiseks. Välismaail arvatakse meid olevat piiratud ruumiga maa-alaks. Seda ei või öelda meie tööstuse ja majanduse, samuti ka rahvastiku ning ametiühingulise külje kohta.

Luksemburgi trükitoölised on organiseeritud 95 protsenti. Tööstusöölised saavutasid viimaste kuude jooksul kindla ja tugeva organisatsioonina ametiühingulisel alal suured võidud. On korda läinud mäe- ja metallitööstusesse sisse viia tariiflepingud. Ka teistel aladel on see töö käimas, kuna trükitoölistel oli tariifleping juba varematest aegadest.

Mis maad veelgi enam kütkestab, see on praegune valitsuskord, mis on edumeelne ja säilitab rahva demokraatlikud omadused. Meie ei tunne seda võitlust ja viha, nagu mujal maades lobbab ja ka sundväeteenistust meil ei ole. See on võimaldanud meie rahvastiku eemal hoida rahvuslikkusest ja šovinismist, nagu mujal seda näeme, ja meie maa on selles mõttes täiesti rahvusvaheline.

13. rahvusvaheline trükiteöliste kongress

A. Offenbach

24. augustil s. a. astus kokku Luksemburgis 13. rahvusvaheline trükiteöliste kongress. Luksemburg on väike riik, olles piiratud Saksamaa, Prantsusmaa ja Belgia riikidest. Tema rahvastikku loetakse praegu 300.000 inimesele, kusjuures pealinnas, Luksemburgis, asub 60.000 elanikku. Siiski annab Luksemburgi linn välja rahvusvahelise mõõdu, olles tugevalt külalastatav turistide poolt. Linnas on palju asutusi, suuri hooneid ja õhtul ilutseb igalpool särav reklaamtulestik.

Kuigi maa asub otse Saksa külje all, ei ole Luksemburgis röövitud inimvabaduse õigused. Riigi ametlikuks valitsejaks on küll suur-hertsoginna, kuid ta ei sega riigi asjadesse ja omaltpoolt on kaasa aidanud kodanike vabaduste säilitamisele. Viibides täielikus vabaduses, ei näe meie Luksemburgis rahutusi tekitavaid idusi, ei ihka keegi ei Hitlerit või mõnda muud „köva kätt“.

Sellises olukorras on Luksemburgi tööliikumine võinud rahulikult areneda. Luksemburg ongi suuremalt osalt tööstusmaad ja seepärast on ka tööstustöölise protsent võrdlemisi kõrge. Ka trükiteöstuse olukord on rahuldav ja Luksemburgi kolleegid on suutnud endi ümber koondada 95% kogu trükiteölistkonnast. Olles majanduslikult tugeval järjel, on Luksemburgi trükiteölistkonnal võimalus olnud pakkuda 13. kongressi asukohaks oma kodulinna. Rahvusvaheline trükiteöliste kutsesekretariaat, arvestades sellega, samuti aga ka tösiastja, et selles maas on kõik võimalused avaldada takistamata ja surveta oma mõtteid ja teha otsusi, oligi sellekohase ettepaneku esitanud Luksemburgi trükiteölistkonnale.

*

Kongress astus kokku suures Bürger-Kasino saalis Liebfrauen-Strassel. Ruumikas saal kogunes kella 9 hommikuks osavõtjaid täis. Eesti esindajale oli reserveeritud koht saksa keelt kõnelevate esindajate gruppi. Vasakul äärel olid kohad reserveeritud Ungarile ja Rumeeniale. Paremat kätt kohad Norrale. Rootsi esindajad hallpäise Nils Wesseliga eesotsas asusid Eesti laua ees, Tšehhoslovakkia ja Jugoslaavia minu selja taga.

Nende ridade kirjutaja ilmumisel kongressile, oli mul meeldiv kõnelus kutsesekretariaadi sekretäri H. Grundbacheriga, kes avaldas headmeelt Eesti esindaja saabumise üle.

Ka Taani esindaja Sigvard Hellberg mäletas mind juba Kopenhaagenis viibimise ajast 1935. aastal ja tuli tervitama. Minu kõrval asuva Norra esindaja Emil Torkildseni kohta lausus südamlikult:

— Kannst ruhig mit ihm verkehren. Er ist ein braver Kerl.

*

Nagu juba ülal märkisin, olid esindajad jagatud keeltmõistvatesse gruppidesse. Konverentsil olid tõlgid saksa, inglise, prantsuse ja rootsi keelde. Tõlkimistöe vaheaegadel oli saal täis suminat keelte segadusest.

Kongressi avas sekretariaadi president Jaques Schlumpf.

— Oleme alles veel halbades tingimistes, kuid siiski ei ole meid ega ka rahvusvahelist liikumist allaheidetud. Vastuoks, oleme veelgi end aktiivsemaks muutnud ja võitlus rahvusvahelises ulatuses käib edasi — ütles president avakõnes.

Seda pidi kviteerima tugeva aplausiga.

*

Seejärele olid tervitused. Tervitasid rahvusvahelise ametiühingute liidu poolt Mertens, Rahvusvahelise Tööstusbüroo poolt Staal, samuti ka raamatuköitjate ja litograafide internatsionaali esindajad. Lõpuks tervitas Luksemburgi trükiteöliste liidu poolt kolleeg Barbel, kes pidas eriti südamliku ja julgustava kõne. Selle lühida kokkuvõtte toome teisel.

*

Abipresidendiks valitud luksemburglane Bartholomäus Barbel pühitses kongressi avapäeval oma nimepäeva (Bartholomäuse päev on 24. augustil), mispuhul president Schlumpf kongressi nimel pööras Barbeli poole huumoriliku kõnega. See tekitas juba kongressi alul lõbusa tuju.

*

40-tunniline töönädal? Selle küsimuse juures peatasid mitmed kõnelejad. Selgus, et 40-tunnilise töönädala sisseseadmise küsimus nii kergesti lahendatav ei ole.

Kujukalt väljendas seda Jugoslaavia esindaja Stark:

— Oleme tööandjaile ettepannud sisse seada 40-tunniline töönädal trükikodades. Tööandjad vastasid: see on võimu küsimus. Võitluse teie seda küll kätte ei saa.

Seda tõendas ka prantsuse esindaja Lionchon:

— 40-tunnilise töönädala saime alles siis, kui rahvafront tuli võimule. Tööandjail on kindel seisukoht: võta töolistelt tööaega nii palju kui saad ja alles siis loobu, kui sind keegi sunnib.

*

Mida said Prantsuse trükitoölised rahvafronti võidust? Liochon märkis, et 40-tunnilise töönädala küsimust arutati juba enne rahvafronti võimuletulekut ja valmistati pinda ette. Kui parlamendis saabus vastav jõudude vahekorid, siis oli kerge seda maksmapanna. Nüüd töötavad Prantsuse trükitoölised nädalas 5 päeva, kusjuures pühapäev ja esmaspäev on vabad päevad (osalt ka laupäev ja pühapäev). Palk on aga jäänud endiseks.

*

Schveitsi esindaja Goldemann tõstis üles koostöö küsimuse Vene trükitoolistega, laiendades sekretariaadi ettepanekut. Kuna aga küsimus oli ettevalmistamata, siis loobus Goldemann oma esildisest ja jättis selle sekretariaadi viimistleda.

*

Tschechoslovakkia esindaja Nemecek kandis ette põhjaliku referaadi majanduskriisist ja selle mõjust trükitoöstusele. Eriti arvustas ta musta konkurentsi küsimust, kuna ka välismail on palju tegemist nurgataguste trükikodadega, kes kisuvad alla nii tööde kvaliteedi kui ka töolistel palgad. Nende ridade kirjutaja kasutas juhust ja andis ülevaadet sel alal Eestis, mis ühtus ka teiste maade kogemustega.

*

Kongressi päevakorda oli võetud sekretariaadi aruanne seisukorra kohta fašistlikel mail. See aruanne võeti teadmiseks ja kohustati sekretariaati jätkama senises suunas võitlust. Kongress saatis ka Hispaania trükitoöliste liidule tervitustelegrammi, kuna hispaanlased ei saanud kongressist osa võtta parajasti toimuvate võitluste puhul Madriidis ja Irunis. Sealsed trükitoölised on viimse meheni võitlemas valitsuse vägedes Hispaania demokraatia eest.

*

Võeti vastu ka terve rida ettepanekuid, mida esitasid üksikud maad.

Nii alandati liikmemaksu ookeanitaguste maadele, loodi tihe koostöö raamatuköitjate ja litograafide internatsionaalide vahel, samuti pooldati kongressil tarvitusele võtta esperanto keel.

*

Sekretariaadi asukohaks valiti endine koht: Bern (Schveitsis) ja valiti vana sekretariaat tagasi. Rahvusvaheliseks sekretäriks valiti ühel häälel tagasi Grundbacher. Sekretariaadi laiendatud koosseisu täiendati Saksamaa asemel Inglismaaga.

*

Sellega oligi kongressi päevakord läbi. President Schlumpf pidas kongressi lõpukõne, misjärele lõppes 13. rahvusvaheline trükitoöliste kongress.

HISPAANIA TRÜKITOÖLISTE KIRI

Enne kongressi saadi Hispaania kolleegidelt kirja, milles nad põhjendasid oma eemalejäämist rahvusvahelisest kongressist. Toome selle lühidalt:

Lugupeetavad seltsimehed!

Meie peame tähtsaks teie kongressi Luksemburgis, mis tahab lahendada tähtsaid küsimusi trükitoöstuse alal. Otsuse kohaselt tahsime meie ka osa võtta teie kongressist. Seda nõuab ka internatsionaali sõbralik kohtlemine meisse juba 1934. a. alates.

Aga tõelikkus ei luba meid seda teha. Valimistel kaotanud meie fašism on tõstnud sõjaväelise mässu ja asunud jubedatele tegudele. Juba üle kuu aja võitleme meie kogu oma jõu ja rahandusega nende barbarite vastu. Siiski oleme meie vaimus teie juures.

Meie paluksime teid avaldada mõju oma maa valitsustele, et nad mingil viisil ei teotaks mässulisi. On tõsiasi, et mitmed maad on seda siiski teinud ja seepärast on raske meil mässulistest võitu saada. Teie teate, et võitlus ei käi kas ühe või teise valitsuse püsimise ümber, vaid võitlus on vabaduse eest. See on võitlus allasurumise ja türannia vastu. Veelkord palume vabandada oma puudumist ja loodame, et kongressist osavõtjad mõistavad meie püüdeid ja saavad sellest täieliku informatsiooni.

R. Lamoneda,
president.

Jose de Vega,
peasekretär.

Meie siht on —

„TRÜKITOÖLIST“

omandagu iga organiseeritud
trükitoöline.

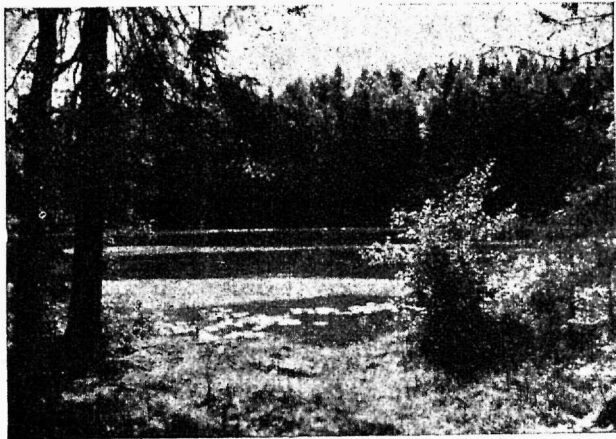
Aegviidu idülliline järv

Metsarikas ja vahelduva pinnamoega Aegviidu lähem ja kaugem ümbrus pakub palju vaatamisväärsust ja nauditavat. Eriti palju pakub ses suhtes Aegviidu lõunapoolne ümbrus.

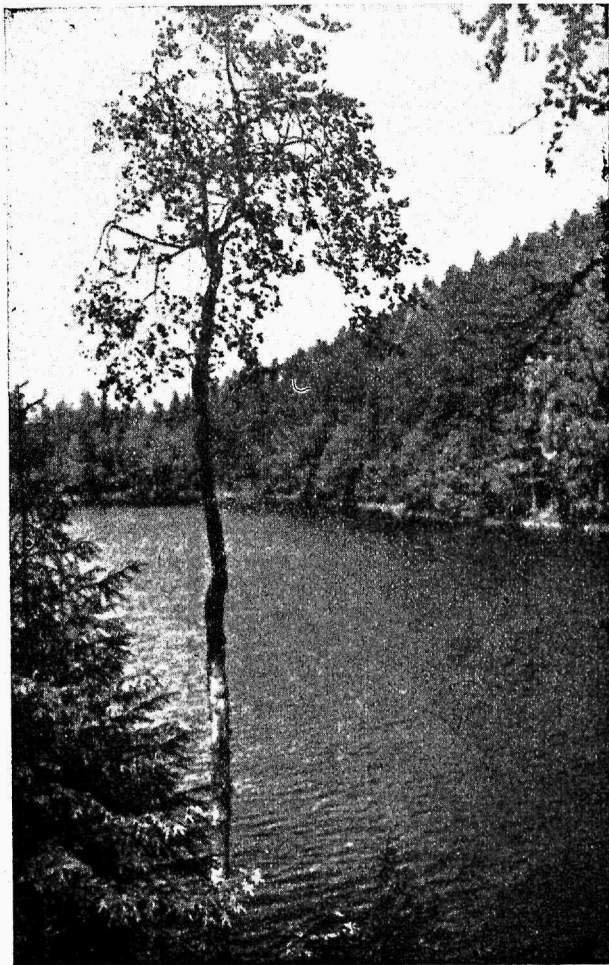
Paarikilomeetrilise rännaku järele maanteed pidi (jaamast kagu poole) jõuame kenas metsaraamis Nikerjärve kaldale. Nikerjärvest umbes 150 m lõuna poole, teisel pool Uueveski teed, mis pöörab suurelt teelt paremale (Aegviidu poolt tulles), algab Vahejärv. Selle idapoolset kallast mööda, umbes $\frac{1}{2}$ km ulatuses, käib maantee. Läänepoolset kallast palistab järsunõlvaline 20—30 m kõrgune ja 2 km pikkune hariseljak, mis Nikerjärvelt alates loode-kagu suunas levib. Lõunapoolses osas on see seljak tuntud Nelijärvemäe nime all. Nelijärvemägi on aegviidulaste armsamaks jalutus- ja puhkepaigaks. Talviti harrastatakse siin kelgu- ja suusportsi. Nime on mägi saanud sellest, et siit läbi, metsasihtide korruga näha on neli järve. Rööbiti Nelijärvemäega lääne pool on veel teisi samasuguseid hariseljakuid ja nende vahel ka sügavaid salkorge ja järvi. Peale eelpool nimetatud Nikerjärve ja Vahejärve on veel Urbukse, Sisaliku, Ahvena ja Purgatsi järved, seega kuus järve $2\frac{1}{2}$ km pikkusel maa-alal. Kauneimateks selles järvestikus on Nikerjärv, Urbukse ja Purgatsi järv. Neile

järvedele on ehitatud ka supeluskohad sukeldustornidega. Mäed, orud ja järvede kaldad on kaetud segametsaga. Rohkesti on siin alusmetsas sarapuid, Purgatsi järve kaldal kasvab noor tammik.

Aegviidust ligi 8 km maanteed pidi kagusse asub Jäneda mõis. Mõisa ümbrus on looduslikult kaunis — mägine maa, ka samasugune hariseljak kui Nelijärvemägi, Vanaveski paisjärv, mõisast edelas Kaalijärv, mõisast idas — Jäneda jõe allikad jne. Jäneda mõisas asub

Aegviidu järvi

Hommikvaikus Ahvena järvel

Põhja-Eesti keskpõllutöökool. Kooli peahoone ja samuti ka teised hooned ning park, rohtaiad, tiik luikedega jne. pakuvad siin omapärast ja õpetlikku vaadet. Siin sulab loodusilu kultuursaavutiste ja tehisevormidega kokku ühiseks käuniks pildiks...

Aegviidust 8—9 km edelasse mööda jalgrada, metsaga kaetud tasandikku, jõuame Punamaa kõrvekülla. See on Aegviidu ümbruse kõrgeimaks kohaks. Pinnahituslikult moodustab ta 1—1½ km laiuse ja kuni 2½ km pikkuse lavakõrgendikulaadse kõrgustiku. Kõrgemaks tipuks on siin Valgehobuse mägi, mis ulatub kõrgemale merepinnast kuni 108 m ja oma ümbruse soodest kuni 40 m. Siit mäelt avaneb laialine vaade üle

metsatasandiku. Maanteed pidi pääseb siia Jäneda ja Lehtmetsa kaudu.

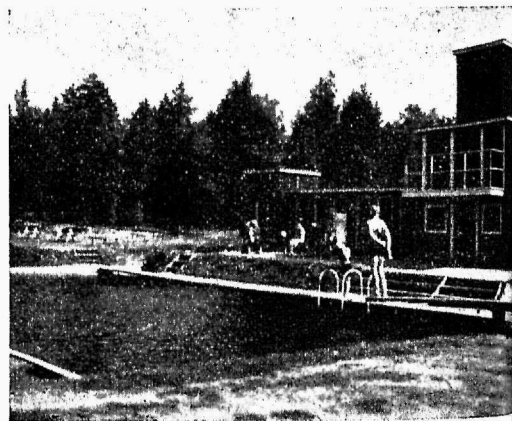
Ka Aegviidu põhja- ja idapoolne lähem ja set ja nauditavat. Nii näiteks Aegviidu alevikust ja raudteejaamast 1½ km maanteed pidi põhja poole asub Kosenõmme majade rühm. Jalakäijad pääsevad alevikust siia ka otsemat teed — mööda sirget metsasihti. Seda sirget metsateed, mis omal ajal mõisniku poolt rajatud ja korras peetud.

Teiseks kauniks ja vaatamisväärseks kohaks selles rajoonis on Aegviidust 14—15 km kaugusel kirdes asuv Koonukõrve järsustik ja mäestik. Siin asub kahel pool järsunõlvalist ja kõrget mäeseljaku paarikilomeetrilisel maa-alal 5 suuremat järve üksteise lähedal.

Koitjärvelt idasse ja Koonukõrvest põhja, mõlemaist umbes 3 km kaugusel, asub ilusas metsa ja mägede raamistikus Paukjärv. Vaade Paukjärve-äärselt kõrgelt seljaku harjalt meenutab teataval määral sisesoomelist maastikku Punkaharjult. Nagu Soomes Punkaharjult, nii ka Paukjärve seljakult on näha vaid metsad ja veed. Muide on Paukjärve ümbrus tuntud kui suvilaagri koht mitmesuguste noortemeeste ja poiste organisatsioonidele.

Aegviidu lähemas ümbruses on vaatamisväärseist kohist mainida ümmargune muna-kuju meenutav P u k i m ä g i (umbes 2½ km Aegviidust idasse) ja sellest umbes paari km kaugusel kaunis orus sügav Äänijärv ja selle läheduses mõned kõrvetalud.

E. Virusim.

Aegviidu supelasutus

Mõnda Taani trükitöolistest

Möödunud aastal oli mul juhus peatada Kopenhaagenis ja külastada ka sealseid ametvendi. Kirjeldasin olukorda ka „Trükitöölises“, mispärast ei pea tarvilikuks lähemalt peatada nende töö- ja palgatingimiste juures, kuna olukord ei ole vahepeal muutunud.

Käesoleval aastal tuli mul jällegi läbistada Taani ja otsisin üles oma vana tuttava — Kopenhaageni ühingu esimehe Sigvard Hellbergi. Olgu siinjuures märgitud, et Taani trükitöolistest arvu loetakse 6,5 tuhandele, millest suurem osa organiseeritud. 4000 liiget on üksi Kopenhaagenis, seega on Kopenhaageni ühing liidu suuremaid.

Juba möödunud aastal märkisin, et Taani trükitöolistest liit hakkas endale uut maja soetama, asudes senini halbades korteritingimistes. (Meie oludes oleksid ka need halvad tingimised küllaltki head olnud!)

Uued ruumid asuvad nüüd Evaldsgadel nr. 3. See on kahekordne maja, mis sisaldab küllaldaselt ruume ja on igatpidi mugavustega varustatud.

Kolleeg Hellberg võttis mu südamlikult vastu:

— Arvatavasti imestad muudatuse üle? — küsitles ta naljatoonil.

Pidin möönma seda, kui nägin, et juba majavalitseja korter annab möödult välja meie luksuslikuma korteri.

— Selle maja ostsime ära möödunud aastal — seletas Hellberg — nüüd asuvad siin nii liidu kui ka Kopenhaageni ühingu bürood. Maja juures on ka väike aed, kust on ilus vaade järvele ja kesklinnale.

Hellberg talutas mu kogu majast läbi. Majas oli korraldatud keskküte, liidu ühingu arhiiviruumid olid eeskujulikud. Iga funktsionääri jaoks oli ettenähtud eraldi ruumid.

Küsisin, palju palgalisi funktsionääre töötab ühingu juures.

— Kopenhaageni ühingu esimees ja laekur on palgalised. Muidugi, olime varemalt oma kutsealal töötanud. Mina olin laduja kuna laekur Lundin töötas trükkijana. Nüüd aga, juba 9 aastat, olen ühingu esimees. Peale selle on meil veel 5 funktsionääri — ametnikku — kelle kohuseks on üldasjade ajamine ja registratuur ning muud ülesanded.

Naljatllesin, et kas nemad ei jää nüüd tööta, kuna trükitöölised on 100 protsenti organiseeritud.

— Oh, ei. Tuleb alatasa igasuguseid ülesandeid juure. Organiseerimise ülesanne on esimesi; kui see korras, siis tuleb järjest juure uusi. On ju niipalju veel teha, nii kultuur- ja haridusalal, kursused, loengud jne.

— Tariifilepingud on muidugi veel aus.

— Ja, muidugi. Tööandjad on juba küllalt teadlikud, et nendeta ei ole mingit kindlustust ja meie ainuke mure on sel alal — valvata tariifilepingute korraliku täitmise üle.

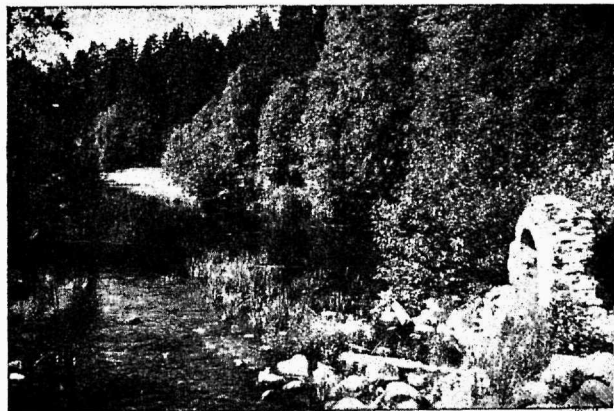
— Olete kutsealaliste küsimuste arendamisega ka juba edu näidanud.

— Ja. Senini ilmus meil Skandinaavia riikide kohta ühine kutsealaline ajakiri. See aga ei rahuldanud ja olime sunnitud veelgi seda tööd süvendama. Selle ajakirja kõrval ilmuvad nüüd nii Rootsis, Norras kui ka Taanis veelgi spetsiaalajakirjad trükitehniliste küsimuste kohta.

— Kas Eestisse loodate ka tulla?

— Näis. Kui teil seal midagi lahti on. Olen varemalt ainult mõnipäev viibinud ja seda nelja aasta eest. Arvan, et nüüd on palju muutunud. Sõitsin tollal lihtreisijana ja seepärast vist teie ei teagi minu Eestis viibimisest.

Lõpuks pakkus kolleeg Hellberg veel einet, millest võttis osa ka laekur Lundin ja sõbralikus vestluses andsin ma ülevaadet Eesti olude ja väljavaadete kohta.

Jäneda jõgi metsade rüpes

Tööliskoja valimised lähinevad

Teatavasti pandi maksma valitsuse dekreediga tööliskoja seadus. Selle alusel tuleb valida 30 tööliskoja liiget. Valimisõiguslikkud on käitistes valitud töölisvanemad ja seal, kus vanemad puuduvad, käitiste koosolekul valitud valijasmehed.

Seaduse kohaselt oleks kokku töölisvanemaid ja valijasmehi pidanud valima 700 ümber. Valiti aga 500 ümber, kuna paljud käitised ei valinudki valijasmehi.

Tööliskoja valimise väljakuulutamisega on aga liikuma hakkanud mitmesugused tumedad ringkonnad. Meie ei tea nende sihte, mida nad tahavad tööliskoja kaudu kätte saada, küll aga võime märgata nende isikute tugevat aktiivsust. Nii paljud trükitöölised-valijasmehed on juba käinud selliste kahtlaste koondiste juures, olles kutsutud erisedelitega. Ja jutt, mida nemad seal kuulsid, oli mitmetpidi eriskummaline.

Sel puhul on Eestimaa Töölisühingute Keskliit sunnitud pöörama avaliku kirjaga kõigi töölisvanemate ja usaldusmeeste poole, juhtides tähelepanu järgnevaile asjaoludele:

„Möödunud aastal teatud ringkondade mõjutusel ja kaasabil kutsuti ellu „Eesti Rahvuslik tööliit“, kelle juhiks on mõni tööinspektor. Tööliidu peamiseks ülesandeks on levitada põhjendamatuid kahtlustusi E. T. Keskliidu ja tema ametiühingute vastu. Ta on kutsutud ellu vabade ametiühingute mõju vähendamiseks ja palgavõitluste takistamiseks. Seega ei lange „Tööliidu“ sihid kokku tööliste huvidega. Näiteks võib märkida ka seda, et „rahvuslik tööliit“ ei ole saatnud sentigi „Kiviõli“ streikivate tööliste ja nende perekondade toetamiseks ja ei ole ka üldse seisukohti võtnud, et ta moraalselt toetaks „Kiviõli“ tööliste võitlust võõrkapitali vastu. Samal ajal aga nimetab „tööliit“ ennast „rahvuslikuks“, nagu oleks sabaliputamine ja rahvuslikus üks ja sama asi.

E. Töölisühingute Keskliit ja temasse kuuluvad 45 ametiühingut on kogu tööliskonna kaasabil toetanud aineliselt ja moraalselt „Kiviõli“ streikijaid.

Märkida võib ka seda, et „tööliit“ oma põhikirja järgi on korraldatud ülevalt alla käsutamise põhimõtte alusel. Töölistel liikmena on selles liidus ainult liikmemaksu maksmise ja suupidamise õigus.

„Rahvuslik tööliit“ trügib oma senitundmatute meestega tööliskotta. Sel puhul oleks tööliskoda tumedate jõudude käsualuseks ja need võivad siis vilistada ametiühingute ja töölisvanemate seisukohtadele.

Eesti töölised on küllalt teadlikud selles, et sarnane asi võiks õnnestuda. Töölistel on oma ametiühingud, kus nad on täieõiguslikud peremehed ja kuhu võib astuda liikmeks iga tööline.

„Rahvusliku Tööliidu“ algatused tuleb jätta tähelepanemata.“

Organiseeritud trükitöölised ei lähe, kahtlemata, selle „rahvusliku tööliidu“ liimile. Meie ei ole kuulnud, et see liit oleks midagi head kordasaatnud. Küll aga võime näha selle liidu ridades tööinspeksiooni inimesi, kel aega ja sitkust jätkub tööliskoja valimiste korraldamiseks, küll aga mitte käitiste revideerimisele ja sealsete tervishoiu ja töötingimiste parandamisele.

*

Tööliskoja valimisega ühenduses, on meile sattunud ka üks lendleht, millele on allakirjutatud üleriiklik tööliskoja väike- ja kesk-tööstuse valijasmeeeste valimistoimkond.

Sellele lendlehel on toodud ära 30 nime, keda soovitakse valida tööliskotta ja sellised lendlehed on saadetud igale valijasmehel. Lõpus pööratakse valijasmeeeste poole palvega, et tema saadaks nimetatud komiteele teate, kas ta ühtub selle nimestikuga või on selle vastu.

Nende nimede seas leiame meie ka trükitöölise esindajaid — Jaan Parve ja Eduard Kruuse. Imelik küll! Mõlemad isikud töötavad riigitrükikojas ja on tuntud organisatsiooni vastastena. Tallinna Trükitöölise ühingus nad küll ei ole.

Lendleht lausub, et need nimed on tööliste eneste poolt valitud, mitte aga määratud, nagu seda tegi mingi Ametiühingute Keskliit (arvatavasti tahetakse öelda: Eestimaa Töölisühingute Keskliit). Olgu kuidas on, aga keegi ei ole kuulnud, et neid nimekandjaid kusagil oleks valitud mõnel suurel koosolekul. Mis puutub aga Keskliidu nimekirja, siis selleks kutsuti Tallinnas kokku valijasmeeeste koosolek ja seal määrati kindlaks Tallinna kandidaadid. Seda vist teab iga valijasmeeeste.

Vist ei tarvitsê peatada selle lehe juures pikemalt. Meil peaks küllaldaselt selgust olema, millised jõud asuvad selle taga.

E. Töölisühingute Keskliit seadis üles järgmised kandidaadid tööliskotta:

1. *Ado, Voldemar*, Balti Puuvillavabriku töölisnõukogu esimees.
2. *Anijago, August*, Kreenholmi Töölisnõukogu esimees, E. Tekstiiltööl. juhat. liige.
3. *Ausmees, Heinrich*, Kopfi kullasepa-äri valijamees, E. T. Keskliidu ja Tall. Ühise Haigekassa juhat. liige
4. *Blouart, Osvald*, Fr. Krulli töölisnõukogu juhat. liige, metallitööl.
5. *Heinlaid, Eugen*, Viljandi Maavalituse tööde valijamees, töölisühingute tegelane.
6. *Jaanus, Voldemar*, Sadama artelli valijamees, Sadamatöölaliste Ühingu sekretär.
7. *Kaasik, Arnold*, „Massoprodukt“ mööblitööst. valijamees, T. Puutööl. Ametiühingu juhat. liige.
8. *Kallau, Villem*, Raudtee depoo töölisvanem, E. Raudteetöölaliste Ühisuse juhat. liige.
9. *Kauks, Felix*, Riigi Põlevkivitööstuse töölisnõukogu esimees, E. Haigekassade Liidu juhatuse liige.
10. *Küsel, Aleksander*, Tselluloosi vabriku valijamees.
11. *Koplus, Oskar*, Tartu „Ilutrükk“ töölisvanem, Tartu Trükitööl. Ühingu juhat. liige, haigekassa tegelane.
12. *Kopelmann, Robert*, Lutheri töölisnõukogu esimees, Tall. Üh. Haigekassa juhat. liige.
13. *Kull, August*, E. Toidu- ja Maitseainete Ametiüh. esimees, Tall. Ühise Haigekassa juhat. liige.
14. *Kurvits, Johannes*, Riigi trükikojas töölisnõukogu esimees, Tall. Trükit. Ametiüh. juhat. liige.
15. *Laane, Arnold*, Tartu telefonivabriku töölisvanem, Tartu Metallitööl. Ametiüh. juhatuse liige, haigekassa tegel.
16. *Lage, Jaan*, Pärnu linnatöölaliste valijamees, töölisühingu tegelane.
17. *Mägi, Aleksander*, Narva malmivabriku valijamees, E. Haigekassade Liidu juhat. liige.
18. *Mölder Voldemar*, Kreenholmi töölisvanem, Tekstiiltööl. Ametiüh. juhat. liige.

19. *Orumäe, Aleksander*, Tallinna Ehitusosakonna töölisvanem, Ehitustöölaliste Ametiüh. juhat. liige.
20. *Peters, Robert*, töölisvanem Pärnu saeveskis, töölisühingu tegelane.
21. *Petree, Edgar*, Ilmarise metallitehase töölisvanem, Tall. Ühishaigek. juh. l.
22. *Petrov, August*, Tallinna trammitöölaliste töölisnõukogu esimees, Tall. linnatöölaliste ühingu esimees.
23. *Pihlak, Paul*, „Globuse“ saapatööstuse valijamees.
24. *Pärn, August*, Türi paberivabriku töölisvanem, töölisühingu tegelane.
25. *Rae, Arved*, A Le Cog, Tallinna õlletao valijamees, ametiühing. teg.
26. *Saar, Eduard*, Sindi tekstiilvabriku tööline, ametiühingu tegelane.
27. *Saul, Arved*, raudtee 3. liiniosak. töölisvanem, raudtee liinitööl. kutseüh. sekretär.
28. *Sillaots, August*, tööline Kukruse kaevandusest, Kaevandustöölaliste Ühingu esimees.
29. *Tihanov, Nadeshda*, Eesti Siidi töölisvanem, Tall. Tekstiil. tööl. Ametiüh. juh. liige.
30. *Tilk, Arnold*, Narva linavabriku tööline, Narva Tekstiiltööl. Ametiüh. sekretär.

Keskliit seletab sel puhul järgmist:

Ülesse on seatud üle riigi 158 kandidaati. Neist tuleb valida koja liikmeteks üle riigi 30.

E. T. Keskliitu kuuluvad töölisvanemad ja valijasmehed on kokku lepinud ühise üleriikliku nimekirja asjus. Selle kokkuleppega on ühinenud ka väljaspool Keskliitu seisvaid töölisvanemaid ja valijasmehi, kes pooldavad ametiühingute tegevust ja on pidanud ametiühingutega kontakti. Kandidaadid on ülesse seatud töölisvanemate ja valijameeste piirkondlikutel koosolekutel (Tallinn, Narva, Pärnu, Viljandi, Türi, põlevkivitööstus j. t.), või jälle tähtsamate üleriiklikude ametiühingute poolt (trükitööstus, tekstiiltööstus, ehitustööstus, toidu- ja maitseainetetööstus, raudtee jne.). On arvestatud ka käitiste kõhapealseid soove ja seisukohti.

Ametiühingute ühise nimekirja kandidaatideks on töölisvanemad, ametiühingute ja haigekassa juhtivad tegelased, kes on juba varem oma töökoha, kutseharu jne. tööliste poolt valitud usaldusametisse. Nimekiri sisal-

dab esindajaid kõigist tööstusharudest ja tööliste keskustest. *Et hääled lahku ei lähe, selleks on soovitatav hääletada 30-le ametiühingute ja töölisvanemate ühisele kandidaatidele, kelle nimekiri käesolevale ringkirjale juure lisatud.*

Ametlik hääletamisedel ühes juhistega saadetakse Tööliskoja valimiskomitee poolt kõigile valijaile koju kätte.

Eesti Rahvuslik Tööliit, mida juhib abitööinspektor Lill, on seadnud ülesse omalt poolt 30 kandidaati. Mingisugusel põhjusel on E. Rahv. Tööliit võtnud Tööliskoja valimistel endale uue sildi: *Üleriiklik Tööliskoja*

väike- ja kesktööstuste valijameeste valimis- toimikond. Ülalnimetatud üleriikliku valimis- toimikonna kõlav nimi võib valijaid viia eksituse, seepärast olgu kõik hoiatatud ja ärgu lasku end eksiteele viia.

Töölileste tuleb valida töölistkotta tublid ja teadlikud töömehed.

*

Nagu näeme, on selles nimekirjas kaks trükitööliste kandidaati (11. ja 14-es): J. Kurvits (Tallinn) ja O. Koplus (Tartu). Mõlemad on kauaaegsed meie tegelased ja omavad täieliku ametiühingu usalduse.

Vähe organisatsioonilisest tegevusest

Meie liit pühtises möödunud aastal 15-aastast kestvusjuubelit. Tallinna Trükitööliste ühing võib tagasivaadata veelgi suuremale kestvusele. Teadaolevatel andmetel on trükitööliste organisatsioon olnud juba möödunud aastasaja lõpul. Seega võime vaadata juba kaunis suurele tegevusajale, võrreldes teiste töölisororganisatsioonidega.

Siin tekib aga küsimus — kas teab meie tänapäeva noorem generatsioon midagi tolleaegsetest võitlustest ja kas ta oskab küllaldaselt hinnata organisatsiooni tähtsust, mitte tundes selle väljakujunemist ja ülesseatud sihte.

Võib mõnikord kahtluse sattuda kui vaadelda ümberringi. Võetakse nagu iseendast-mõistetavat asja — kuuluda organisatsiooni, mõeldakse, nagu on iseendast mõistetavad asjad raadio, telefon jne., ilma et püütakse süveneda, kuis on nad tekkinud, mida nad taotlevad jne. Samuti ka organisatsiooniga. Teatakse küll, et tuleb olla liige, aga mida seekaudu tahetakse kätte saavutada ja millised teed selleks juhivad, selle üle pead ei murta. Mis juhtuks aga siis, kui ka neil on aeg astuda organisatsiooni etteotsa. Kahtlemata, tekiks siis paljugi raskusi, mittetundes organisatsiooni olemasolu põhialuseid ja kogemusi. Seepärast oleks tähtis ka sellekohta aeg-ajalt selgitust teha.

Ametiühingud on töölistkonna organisatsioonid. Ei tohi aga unustada, et palga ja töötingimuste korraldamine ei ole üksi organisatsiooni ülesandeks. See oli minevikus, kus töölistliikumine oli veel alles lapsekingades ja kus valitses huviühisus. Sellid olid koonda-

nud seepärast organisatsiooni ümber, et kaitsta oma huve meistrite vastu. Seda nägime tsunftides. Tsunftide arengu ajal hakkasid erinema ikka enam ja enam sellide ja meistrite huvid. Sellest tingisid uued organiseerimise vormid. Loodi reisi ja haiguse puhul abistused, matusekassad, haridusühingud jne.

Areng kestab vahetpidamata. Uute masinate tarvitusele võtmine ja tööstuste suurenemine teeb lõpu sellele patriarhaalsele vahekorrale. Endistest sellidest kujuneb aegamööda tööstuse proletariaat. Selle olukord on sootuks teistsugune kui varem, nõudmised hakavad võtma teravama kuju. Ekspluateerimise vastu seatakse üles lühema tööaja nõude ja palgatõstmise. Edukamaks võitluseks kapitali vastu koondutakse ikka enam ja enam vastavasse keskusesse, kuna ollakse selles võitluses võimetu end kaitsma teistest kutsetest mööda minnes. Nii tekib tihe side ka teiste ametiühingutega. Piltlikult öeldes: kohapealsed ühingud loovad oma kutsealaliidu (Eesti Trükitööliste Liit), see omakorda kuulub Eestimaa Töölisühingute Keskliitu, kes koondab erikutsealade liite kokku, Eestimaa Töölisühingute Keskliit kuulub juba ülemaailma koondunud maade keskuste organisatsiooni — Rahvusvahelisse Ametiühingute Liitu. Seega võitlus omab ikka enam ja enam suurema ulatuse, mille sihiks on end kaitsta kapitalistliku ekspluateerimise vastu.

Siiski, aegade areng on märkinud tööliste sõltuvuse kapitalist, andes töölistele ainult niipalju võimalust elutsemiseks, palju see hädavajalik on tööjõu säilitamiseks. Ja kui kapi-

Ametiühingud ei või palgavõitlust alustada

Vabariigi valitsuse koosolekul 9. sept. pandi maksma kaks töölistesse puutuvat seadust.

Esimene on „töötulide lahendamise seaduse par. 2 ja par. 3 muutmise seadus“.

See seadus oli tingitud soovist seda seadust kokkukõlla viia tööstuslike käitiste töölistkonna asutuste seadusega ja asjaolust, et selle seaduse § 3 on välja kutsunud mitmesugust tõlgendamist.

Kuna tööstuslike käitiste töölistkonna asutuste seaduse järele on palgaküsimuste otsustamine võimalik ainult töölistkonna üldkogus ja sealgi ainult siis, kui vähemalt pooled töölistest on koos, oli töötulide lahendamise seaduse senise teksti järele võimalik palgatüli alustada töölistvanemal või töölistnõukogul, ilma et nad küsimuse otsustamiseks oleksid pruukinud kokku kutsuda tööliste üldkogu. Paragrahv 2 uues redaktsioonis võtab töölistvanematelt ja töölistnõukogult selle võimaluse.

Paragrahv 3. uus redaktsioon selgitab täpselt, keda võib valida sääraseiks tööliste esindajaiks, kellel õigus on töötulist teatada tööandjale ja osa võtta poolena töötulide la-

---

tal satub raskustesse, siis töötaolu näol tuleb töölistel seda oma turjal kanda.

Tekivad siis kaks poolt: varanduslikult kindlustatud ja igapäevasest tööst elavad pooled. Varandust omavad inimesed moodustavad omapoolse valitseva klassi ja loovad endale organisatsiooni, töölistkond seevastu on ekspluateeritav ja koondub enda organisatsiooni, moodustades enda klassi. Nende vahel käib võitlus, meie tunneme seda klassivõitluse nime all. See võitlus omab seega lähtepunktid: valitsevale klassile nõutab ta üleolekut, kindlustust ja varanduste säilitamist, teisele poolele aga inimlikke elamisvõimalusi. Areng on viinud niikaugemale, et töölistes äratundes oma klassikuuluvust tõstsid üles ka sihi — klasside vastolu kaotamise, seega viies võitluse veelgi kaugemale.

Palju takistusi loob sel alal tööliste omavaheline riid. Trükitöölistes võivad siiski öelda, et neil on organisatsioonid ühendatud ja tüüsi ei ole. Ja seepärast sammuvad nad alati organisatsiooniliselt teiste ametiühingute eesotsas.

hendamise komisjonis lepituskatsel ja seletuste andmisel.

Selle järele tööliste esindajaiks loetakse töölistnõukogu liikmed ja töölistvanemad ilma selleks eriliselt volitamata.

Käitistes, kus puudub töölistnõukogu või töölistvanem, valib oma esindaja tööstuslike käitiste töölistkonna asutuste seaduses ettenähtud korras moodustatud tööliste üldkoosolek sama käitiste tööliste hulgast.

Käitistes, millele kohta ei ole maksev tööstuslike käitiste töölistkonna seadus, volitavad töölistes oma esindajateks neid, keda nemad soovivad, andes selleks kirjaliku volituse, kusjuures volitus loetakse maksvaks, kui sellele on kirjutatud alla vähemalt 50% käitise töölistest. Tööliste allkirjad volitusel tunnistab õigeaks kas tööandja, tööandja asetäitja, notar või Eesti konsul.

Muutmise seaduse sihiks on, et asjaosalisteks oleksid ainult need töölistes, kes ise on palgaküsimustest huvitatud, s. o. tööliste eneste seast valitud esindajad.

Erand on tehtud ainult nende juhtude tarvis, kus tööliste eneste seast esindajate valimine on raske. Sääraste juhtude all on mõeldud töötasude parandamise nõudmisi tööharudes, kus domineerivad väikekäitised (rätsepa-, kingsepa-, potisepatööstus jne.), samuti käitistes, mis ei kannu tööstusettevõtete iseloomu (merendus, kaubanduslikud ettevõtted jne.).

Teine seadus käib tööstuslike käitiste töölistkonna asutuste seaduse § 44 muutmise kohta.

§ 44 uue redaktsiooni järgi käitistes, kus ei ole töölistnõukogu või töölistvanemat, kutsutakse kahe nädala jooksul üldkogu kokku tööinspektor, kui selleks on kirjalikult soovi avaldanud vähemalt 25% sama käitise hääleõiguslikest töölistest, kuid mitte vähem kui kümme töölist.

Seaduse muutmise on ette võetud selleks, et ära hoida seni sagedasti ette tulnud arusaamatusi töötulide lahendamisel. Töölistes on alustanud töötulilisi ametiühingute kaudu. Et edaspidi enam tarvis ei oleks töölistel nõuda tööandjalt üldkogu kokkukutsust, siis on see ülesanne pandud tööinspektorile kui erapooletule ametnikule.

Varem oli nõue, et tööandjalt võis üldkogu kokkukutsumist nõuda 10% tööliste üldarvust. Seda protsenti on suurendatud 25-le, kuna üldkogu kokkukutsumist tuleb lugeda põhjendatuks ainult siis, kui seda soovib mitte väike grupp, vaid tunduvas osas töolistest.

*

Seega on ametiühingud tunnustatud mitte küllalt kompetenseteks asutusteks tööliste tööja palgatingimuste korraldamisel. Nemad ei või alustada ühtegi töötüli.

Milleks on töölised koondunud ametiühingutesse ja milleks maksavad nad oma liikmeks? Peamine siht selleks, et parandada oma töö ja palgatingimisi. Alles teises järgus seisavad abiandmise korraldamine, kultuuriline töö jne. Töölised üksikuna on nõrgad, käitise viisi organiseerituna ei ole neil küllaldast tugevust ja seepärast on nad loonud endale kutseharulise ametiühingu. Seepärast ei saa tekkida olukorda, kus ametiühing oleks midagi muud kui tööliste eneste asutus, kuna töölised ise korraldavad selle juhtimise ja ülalpidamise. Ei või kujutada olukorda, et ametiühing ei tunne käitise olusid ega tööliskonna elu. Teisiti mõtlemine oleks võõriri arusaamine ametiühingutest kui niisugustest. Ametiühingud on pikaajalise võitluse vili ja nad on leitud kõige paremateks moodusteks kapitali eksploateerimise vastu võitlemisel. Seepärast tööandjad ei salli kunagi ametiühinguid. Seaduse muutmine on annud tööandjaile vaba voli ametiühinguid mitte tähelepanna ja neid mitte ligi lasta tööliste huvide kaitseks.

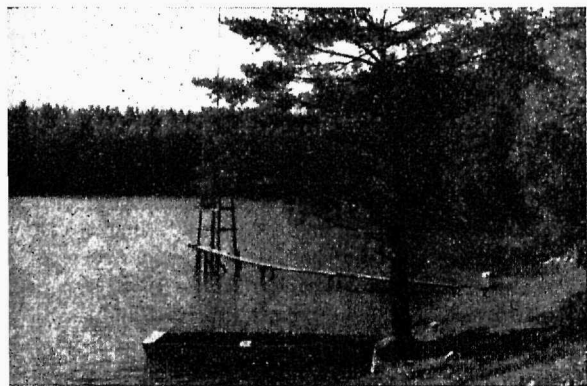
Ametiühinguline ajalugu on aga juba karastatud selliste nähetega. Ei ole tähtis, milise vormi see omab, kas ametiühingute otsekohe keelu kaudu või selle tegevusvõimaluste äravõtmine. Trükitöölised teavad, et tsaari ajal olid nende ametiühingud mitmel puhul keelatud ja suletud. Siiski elutsesid nad edasi ja kui vabamad tuuled puhusid, siis kerkis organisatsioon veelgi võimsamana ellu. Ametiühing on luu ja liha töolistest ja ta jääb kaua püsima, kui püsib tööliklass.

Käesolev olukord ei ole ametiühingute tegevusvabadust muus osas riivanud. Selge, et töö- ja palgatingimiste korraldamine jääb ka edaspidiseks ametiühingute ülesandeks. Vahe on ainult nimetustes ja ametiühingu nimel kõneleb käitise tööline. Kõik vajalik materjal ja andmed kogutakse ikkagi tsentrumis, s. o. ametiühingus ja kõik küsimused leiavad ametiühingus läbiarutamist ja otsustamist.

Põrdepunkt Prantsuse ajaloos

Saavutatud kokkuleppe järgi Prantsuse tööandjatega, pidas Prantsuse ametiühingute juhtivamaid mehi Jouhaux (*l.*: *Zuo*) kõne, millest märgime järgmist:

„Saavutatud tulemus tähistab uue ajajärgu algust. Sõlmitud kokkulepe avab uue lehekülje kahe suure organiseeritud majandusjõudude otsekohe kokkupuutes. (Ametiühingute liikmete arv tõusis lühikese aja jooksul 2,5 miljoni liikmele! Toim. märkus). Täielikus vabaduses olid küsimused arutatud ja lahendatud, mis määravad uue majanduselu arengut maal. Juba mõne aja eest räägiti uue mooduse leidmise vajalikkusest. See on nüüd leitud! Läbirääkimiste ja nõudmiste arutlus mitmesugustest vaatepunktidest täielikus vabaduses koostöö tähe all. Meie vormelil ei ole tegemist ei Hitleri ega Mussolini praksisega. See on prantsuse vaimus. Meie oleme kindlad, et see kajastub ka teistes maades ja Prantsusmaa, nagu 1791. a. inimõiguse seletuses ja 1848. a. vabameelsuse ellukutsujana, uuesti esile tõstab vaimu arengu ja inimsoo ümberkujundamiseks täielikku vabadust ja iseseisvust. Ei jõudude korratust, vaid täielikku samaväärsust õigustes ja kohustustes! See on saavutatud ja sel teel peab edasi minema. Hoiame esimest tulemust, mis meid täidab lootustega, kindlasti kinni. Meie, ametiühinglased, peame oma allikrjast kinni. See annab meile uue jõu ja uue teadvuse homse võiduks.“

Purgatsi järv Aegviidus

Lootusrikkalt tulevikku . . .

Ametiühingud on teatud majanduse vormist tekkinud kaitsevahendid töölistele. Vastasel korral oleks korraldamata ja saagiahne kapital töölisti hoidnud käpa all ja töölistel tuleks viibida orja seisukorras. Ametiühingud hoolitsevad tööliste teadvuse tõstmise eest, võimaldades temale kaitsta oma majanduslikke ja kultuurilisi nõudeid.

Käesolev majandusvorm on näitanud enda elujõuetust, ta läheb oma teotsemises ikka rohkem ja rohkem vastuoksustesse, üksikute kapitalide huvid põrkavad kokku, kutsudes esile turgude vahelisi võitlusi, mis sageli lahendatakse ka vägivallaga. On maid, kus kapital vabalt arenedes on jooksnud karile. Hulgad on tüdinenud, otsitakse uut väljapääsu tekkinud olukorrast ja seepärast otsib ka kapital teisi katteid, kuidas end vee peal hoida. Modernsemaks katteks on kujunenud tänapäeval fašism. Omades uued lööksõnad ja kasutades rahva rahulolematust, püütakse endale tõmmata uue rüü, kuigi sisult jäädakse ikkagi samaks — s. o. profiiti tagaajajaks. Tõsi, selliselt teotesed, on kapitalil korda läinud veelgi hulga riikides laiemaid hulki petta ja saneerida end selle kaudu saavutatud võimu abil. Muidugi jäi aga sealjuures võimu juure trügimisel endine viha ametiühingute vastu alles ja seepärast näeme, et mail, kus fašism võidutseb, on hävitatud demokraatia, on hävitatud või naeruväärseks muudetud ametiühingud.

Seepärast on käesolev aeg osutunud raskeks katsumisajaks ametiühingutele. Kas suudetakse oma liikmeskonda hoida vaba nakatavast petteloosungitest ja sammuda endist sirget rada? Või alistatakse psühoosile ja sammutakse kaasa, et pärast peale peade jahenemist uuesti otsast peale algama?

Andmed näitavad, et fašism on siiski ruttu oma elujõuetust näidanud ja ei suuda kuigi kaua oma peremeest — kapitali — päästa. Meie võisime näha Itaalias, kus ta oli riigi pankroti äärelle ajanud ja rahva tähelepanu pööramiseks sisemistelt asjadelt, algatas hoolimata ja kulunõudvat sõda Abessiinia vastu. Muidugi jätkub nüüd tal tagantjärele võiduhooaeg mõnda aega veel hulki elevil hoida. Saksamaa on juba riiklistes ametiühingutes tekkinud terav võitlus palgaolude parandamise eest ja juba kuulda siin-seal algavatest aktsioonidest natslikkude ettevõtjate vastu. Juhid püüavad muidugi lepitada liikmeskonda, kuid

siiski ei suudeta varjata tõsiasja, et natside võimuletuleku ajast alates on palgad ligi kolmandik langenud. Ka katoliiklikus Austrias ei ole riigivalitsuse agaruse peale vaatamata suudetud hävitada endist vaba ametiühingulist liikumist. Liikumine on läinud küll põranda alla, kuid hoiab alles oma liikmeid, kes tasuvad korralikult oma makse. Kui moment osutub parajaks, siis astub ta ka kord tegevusse ja seda mitmekordse jõuga. Hispaania ametiühingud olid kammitsates. Need purustati ja nüüd on ametiühingud end kiirelt kindlustamas ja keegi ei tea ette arvata, kui kaugele nad sellega veel jõuavad. Fašism on küll alustanud mässu, kuid selle tulemus on veel selgusetu. Prantsuse ametiühingud olid valitsuse vahetusel algatanud suurejoonelist võitlust palgaolude parandamise eest ja ka Prantsusmaa kohta loevad kapitali ringkonnad oma mängu kaotanud. Belgias algasid ametiühingud suurt võitlust oma palgaolude parandamise eest ja alles uue valitsuse ametisse astumisega suudeti teatud lubadusi andes ametiühingute nõudmised rahuldada. Taa-nis ja Norras on vaikne, kuna ametiühingud omavad otsekohe mõju valitsusele. Rootsis seisavad ametiühingud valimiste eel ja sügis näitab, kas neil tuleb asuda kaitsepositsioonidele oma töö- ja palgatingimuste eest, kuna praegu on nad sel alal saavutanud maksimumi, tänu 4 aastat kestnud töölisvalitsusele. Soome ametiühingud on tõusnud 40.000 liikmele. Seda peetakse veel väheseks ja liikmete arvu loodetakse tõsta veelgi enam. Peetud parlamendi valimised tõstsid töölisestindajate arvu 5 võrra. Briti ametiühingud on küllaldaselt oma tugevust näitanud ka opositsioonis olles ja viivad oma võitlust edasi. Ka Põhja-Ameerika Ühendriikide president Roosevelt on ette näinud oma majandusprogrammi teostamisel otsekohest abi ametiühingutelt. Sama võiks märkida ka terve rea teiste riikide kohta.

*

Baltikumi riikidest, kus veel säilinud vaba ametiühingud, on Eesti. Kõigi raskuste peale vaatamata, mis ka Eesti ametiühingutel tuli läbi teha, on siingi näha elevust. Kui poolteist aastat tagasi oli liikmete arv ametiühingutes 5000 ümber, siis nüüd tuleb seda hulka lugeda juba 13.000 peale. See on enam kui 140 protsenti kasvu.

Et eesti ametiühingulisel liikumisel oleks veelgi enam hoogu, tõendavad mitmed andmed. Tänavu aasta nägime, et igalpool käitis-

tes on töölisel algatanud võitlust palgaolude parandamise eest. Ainult vastava töötulide lahendamise seaduse tõttu, ei ole Eestis veel märgata olnud suuremaid tööseisakuid. Ka takistavad organiseerimist mitmesugused raskused vastavate organisatsioonide loomise näol. Nii ei registreeritud ülemaalist rauatöölise liitu, kelle hooleks oleks jäänud üle maa laialdast metallistide peret organiseerida. Ehitustöölisele ei antud luba kokku kutsuda ülemaalist kongressi, mis oleks pannud aluse ehitustöölise keskorganisatsioonile. Maatöölise liit, kuigi registreeritud, ei tohi praegu veel tegevust alustada. Ja ometigi on maatöölisi organiseerida võimalik kümnete tuhandete ümber. Jne. jne.

Siiski on organiseerimine edasi läinud ja see näitab, et palgalistel on püüd oma organisatsioonide ümber koondada. Seepärast ei või kõnelda, nagu oleks ametiühingute osatähtsus ühiskondlikus liikumises kuidagi vähenenud. Võrreldes enne ilmasõjaaegse olukorraga, võib siiski järk-järgulist edasiminekut märgata, kuigi sageli tuli teha tagasikäiku. Taganetakse ülevõimu eest, et siis järgmise sammuga võita tagasi kaotatud positsiooni ja veelgi enam saavutada.

*

Kokkuvõttes ei ole põhjust vaadata murega ametiühingulise liikumise tulevikku. Raskest katsumisajast hoolimata, eriti kauakestva kriisi peale vaatamata, on ametiühingud säilitanud oma innu ja kui ühel või teisel maal ongi nad tagurpidi läinud, ei oma see veel suurt tähtsust rahvusvahelises ulatuses. Alles teiste maade edukas tegevus võib mõjutada ka teisi, mahajäänumaid riike ja tahes või tahtmata, kuid sunnivad ka mahajäänuma maa valitsust sellega arvestama ja rahvale rohkem vabadust andma.

Sotsiaalkindlustus

Haigekassade tegelased

pidasid järjekorralist nõupidamist 12. ja 13. septembril Tallinnas. Kokku olid tulnud hulk esindajaid üle maa. Nõupidamisel arutati mitmesuguseid küsimusi haigekassade ja sotsiaalpoliitiliste probleemide alalt. Nõupidamise korraldajaks oli Haigekassade Liit. Sellest võtsid osa ka sotsiaalministeeriumi esindaja ja töösinspektorid.

Uus haiguskindlustusseadus

on kuuldavasti viimistlemisel ja tahetakse peatselt maksma panna. Tema põhijoonte kohta

„Kiviõli“ töölisel alustasid seadusliku streiki. See streik kutsus esile ägeda vastutöö teatud ringkondades, kes püüdsid — maksu mis maksab — tööliste nõudmised allasuruda.

Tunneme Ameerika suurkapitalistide võitlusviise tööliste vastu. Avalikkuse petmine, küll ajalehis, küll asutustes jne. on otsekohese surumise kõrval olnud paremateks relvadeks.

Ka „Kiviõlis“ on selliseid nähteid ilmnud.

Streigipostid märkasid öösel, et kusagil lõhutakse üht vahiputkat. Kui streigipost tuli lõhkujate juure, siis selgus et vahiputkat lõhuvad — streigimurdjad.

Mehed toimetati politseisse. Mis nendega edaspidi sünnib — ei tea. Küll aga oleks kindel, kui lõhkujaid ei oleks märgatud, siis hommikul oleks aetud süü streikijate peale. Näete, streikijad asuvad vabrikut lõhkuma.

Samuti leiti üles mingi lendleht. Ahaa, ässitusleht ja kindlasti traataia taguste poolt antud. Selle süüdlaseks tehti kohe keegi tööline — ametiühingu sekretär — ja viidi Narva ülekuulamisele.

Asja juurdlemisel selgus, et lendleht oli väga räpakalt koostatud ja lõhnas „germanismist“, mida kuidagi ei ole leitud seniste sellekohase lektüüride alal.

Keegi hea mees tahtis sellega vist meeolu tekitada ja näidata, et streiki õhutatakse väljaspoolt.

Jumal tänatud, meie asutused tunnevad siiski ka selliste lendlehtede keelt ja seetõttu vabastati ka ametiühinglane.

Suurnummer jäi seega tulemata.

puudub veel selgus. Omalajal taheti viia sellesse seadusesse uus moodus, millega võimaldatakse tööandjatele esindus haigekassade juhtivates organites. Kas see on ka uues seaduses ette nähtud, ei ole teada. Küll on aga töölisorganisatsioonid kindlalt deklareerinud, et nemad ei poolda sellekohast ümberreformeerimist, mis halvendaks arstiabiandmist ja kaotaks ka haigekassade tööliste omavalitsuse.

Meie organisatsioonidest

Tallinnast

Ühingu peakoosolek

peeti erakorraliselt 30. augustil s. a. pool 11 ühingu ruumes. Kokku oli tulnud arvukas kogu ühingu liikmeid.

Koosolekul anti ülevaadet ühingu poole aasta tegevusest. Sellest nähtub, et organiseerimistöö ei ole vaibunud suve peale vaatamata ja ühing koondab enda ümber juba üle 400 liikme. Ka muus osas on tegevus vilgas. Ühingu juures töötavad mitmesugused ringid.

Eesti Trükitöölise Liit oli ühingu poole pööranud palvega võimaldada puhkekodu ehituse lõpuleviimiseks 2000 krooni laenu. Koosolek otsustas selle jaatavalt, kuna puhkekodu on tähtsaks ürituseks trükitöölise elus ja kahtlemata kasutavad nimetatud puhkekodu suuremalt osalt Tallinna kolleegid.

Koosolek otsustas abistada ka streikivaid „Kiviõli“ kaevanduse töölisi, määrates selleks 250 krooni toetust.

Puudutati veel mitmesuguseid küsimusi, mille järele lõppes üksmeelne ja asjalik koosolek.

Raamatukogu

on nüüdsest peale avatud jällegi kaks korda nädalas, igal teisipäeval ja reedel kella 6—9 öhtul.

Valgast

Johann Jerkoviči 25. a. ameti juubel

12. sept. pühitses Tartu Trükitöölise Ühingu Valga osakonna liige Johann-Eduard Jerkovič oma 25. a. ameti juubelit ja 40-dat sünnipäeva. Juubilar on sündinud 7. sept. 1896. a. Tartumaal, Saadjärve vallas. Oma ametialal alustas õppimist Tartus Mathieseni trükikojas ja lõpetas õppimise Tartus Zirki trükikojas.

Praegu töötab juubilar juba kauemat aega Valgas, olles ühtlasi ka üks T. T. Ü. Valga osakonna asutajaist ja vanemaist liigetest,

Johann Jerkovič

olles pidevalt osakonna asutamisest peale tegev osakonna juhatuses ja paljudes teistes kohapealsetes töölisorganisatsioonides.

Valga kolleegid soovivad juubilarile veel palju edu ja energiat töötamiseks oma kutsealal kui ka teistel töölisel paremusi toovate sihtide taotlemisel.

J. L.

Viljandist

Nimemuutmine

Viljandi Trükitöölise Ühingu liige Juhan Kisa võttis omale uueks perekonnanimeks Kiviaru.

Tänuavaldus

Kõigile neile ametiõdedele ja -vendadele, iseäranis aga Sakala trükikoja kaastöölisele ja Viljandi Trükitöölise Ühingu juhatusesele, kes mind minu 25. aasta ameti juubeli puhul meelepidamise ja kaunite kingitustega ning rohkete õnnitlustega austasid, avaldan oma südamlikku tänu.

Osvald Kaseste.

Võrust

Võru toetus

Streikivate „Kiviõli“ töölise toetamiseks kogus ühing raha, mis saadeti edasi töölisele.

Tallinn — Tartu 2 : 2

Spordi elustamiseks trükiteöliste hulgas, annetas Tall. Trükiteosturite ühing E. Trükiteöliste Liidule karika, mida tuleb võita 3 aastat järgimööda ehk 5 korda vaheldamisi.

Esimene jõuproov selle karika omandamiseks toimus 6. septembril s. a. Tartus, „Karlova“ väljal, kus kohtusid Tallinn—Tartu, kuid mis jäi otsustamata viigi (2 : 2) puhul. Esimese värava saavutas Tallinn 26. min. ps. Libeki löögist, tasuvärav tuli 38. min. Tartu tšenter Teimannilt; teine värav Tall. kasuks tuli Tall. tsent. Veinbergilt ning 2 : 1 vahekorraga mindi poolajale. Teine poolaeg algas Tartu tugeva pressiga ning viigivärav tuli 8 min. enne lõpuvilet Tartu v.-sisemisele. Liisaaeg 15 × 15 ei annud samuti väravaid ja seisuga 2 : 2 jäi karika saatust otsustamata.

Tallinna meeskonnast paistsid silma pb. Karm; tšenterhalf Kaleviste ja tšenter Veinberg, teised rahuldasid.

Tartu meeskonnale peab au andma, kuna kõik viimse meheni olid head, eriti paistis silma nende väravavaht.

TTÜ spordiring — Põmin 3 : 1

Kolmap. 16. septembril kohtasid „Kalevi“ väljal Põmin—Trükiteöliste jalgpallimeeskonnad. Võitis Trükiteöliste spordiring 1 : 3, poolaeg 0 : 1.

Tallinna spordiringi jalgpallimeeskonna võistluste tagajärgi

Sport trükiteöliste hulgas hakkab levinema, esimese pääsukesena loodi jalgpallimeeskond, kes on päris südilt esinenud oma „nooruse“ kohta: Nõmme „Kaljole“ kaotati 0 : 1; „Kalevile“ 0 : 3 ja Tall. Jalgpalli Klubile 2 : 5. Arvesse võttes, et teised meeskonnad on läbi aasta treeninud, ning veel kaks viimast kuuluvad Eesti „eliit“ meeskondade hulka, siis ei saa sugugi öelda, et meie jalgpalli meeskond on kehv.

E. T. L. tegevusest

Liidu liikmete arv 1. sept.

näitab järjest tõusu. Nii oli 1. septembriks liitu saabunud andmete järele ühingutes kokku 697 liiget. Aasta alul avaldatud aruande järele oli see arv 549.

Suuremat tõusu näitab Tallinna Trükiteöliste ühing, kuhu on koondunud juba 411 liiget, sellele järgneb Tartu Trükiteöliste ühing 195 liikmega.

Nii Tallinnal kui ka Tartul on veelgi rohkem tööd organiseerimise alal. Rohkem Tal-

linnal, kus veel paljud trükiteö alal organiseerimata. Tartus on organiseerimata suuremalt osalt kvalifitseerimata töölisel.

Tööinspeksiooni aruande järele töötab põlagraafiatöö alal üldse 1700 tööliste ümber, millest 700 ümber on kartonaashi, pappkarpide jne. aladel, kuna puhtrükiteö alal teotseb 1000 tööliste ümber.

E. T. Keskliidust

15.000 organiseeritud liiget

Ametiühingute liikmete arv on jõudsalt kasvamas. Praegu olemasolevate andmete najal võiks arvestada organiseeritute liikmete arvu ametiühingutes 15.000 peale. See on rekordarvuks 1924. a. alates. Kui arvestada tööstustööliste arvu 45.000, siis on ametiühingutel veel tubli hulk tööd ees. Kuna ametiühingute kasvamine jätkus ka suvel, siis on, eelduste kohaselt, oodata uut tõusu sügisel ja talvel, mil organiseerimine on kergem.

Tööliste Keskliidu juhatus tagandati

Sisekaitse ülem määras uue ajutise juhatuse järgmises koosseisus: esimees: Karl Kadak, õigusteadlane, abiesimees Oskar Ruus, Eduard Kruuse, Karl Soha, Aleksander Kaera.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalg 6—2.

Käsitajade saatmise tähtpäev järgmisse numbris 1. oktoober

Kutsetehnilisi küsimusi käsitlev ajakiri

„TRÜKITEHNIKA“ Nr. 3

ilmus, ja on saada ühingute ja liidu juures.

Üksiknumbri hind 50 senti.